

Prof. Dr. Ali Rıza Erdem

Analitik Bilim Felsefesi

ANZ

İÇİNDEKİLER

<i>SUNU</i>	v
<i>TEŞEKKÜR</i>	vii
<i>İÇİNDEKİLER</i>	ix

GİRİŞ.....	1
ANALİTİK DÜŞÜNME	1
BİLİM	3
FELSEFE	15

BİRİNCİ KISIM

BİLİM FELSEFESİNİN TEORİK İZDÜŞÜMÜ 23

BÖLÜM 1

NESNEL BİLİM	25
BİLİMSEL DEVRİM	25
AYDINLANMA HAREKETİ.....	32
POZİTİVİZM.....	34
NESNEL BİLİMİN DAYANDIĞI PARADİGMA	41

BÖLÜM 2

YORUMLAMACI BİLİM	49
DÜŞÜNSEL ZEMİN.....	49
POSTMODERNİZM	62
POSTPOZİTİVİZM.....	63
EKLEKTİK BAKIŞ AÇISI	65
YORUMLAMACI BİLİMİN DAYANDIĞI PARADİGMA	67

SONUÇ

“Bilim olmadan yapılan bilim felsefesi boştur,
bilim felsefesi olmadan yapılan bilim ise kör.”

Immanuel Kant

[Bilim felsefesi], bilime karşı giderek artan ilginin bir sonucudur. Bilim felsefesinin amacı bilimin kavramsal yapı ve işleyişini mantıksal çözümleme yoluyla anlamaktır. Bilim felsefesi bilimi anlama çabasında olgu ve teori ilişkisi, buluş ve doğrulama, yanlışlama bağlamları üzerinde durmaktadır. Bunu gerçekleştirirken de felsefeye özgü düşünme ve çözümleme yönteminden yararlanmaktadır. Lambert & Brittan’a (2011: 1-2) göre bilim felsefesi büyük ölçüde yansıtıcı bir eylemdir ve bilimdeki felsefi ilginin üç şekli bulunmaktadır. Birincisi dünyanın bilimsel tasvirine ilişkin yeterliğin belirlenmesi girişimidir. İkincisi çeşitli bilimler içerisinde yer alan özel kavramların araştırılması ve tek tek bilimsel kuramların analizidir. Üçüncüsü ise bilimsel eylemlerin başlı başına tanımlanmasıdır. Losee’ye (2012: 9-11) göre bilim felsefesinin neleri kapsadığına ilişkin dört görüş bulunmaktadır. Birinci görüşe göre bilim felsefesi önemli bilimsel teorilerle tutarlılık gösteren ve bir dereceye kadar bunları temle alan dünya görüşlerinin formüle edilmiş halidir. Bu görüşe göre, bilimin daha genel anlamlarının ayrıntılarına girmek bilim felsefecisinin işidir. İkinci görüşe göre bilim felsefesi bilim insanlarının varsayımlarının ve eğilimlerinin ifade edilmesidir. Bu görüş, bilim felsefesini sosyolojiye benzetme eğilimindedir. Üçüncü görüşe göre bilim felsefesi bilimlerle ilgili kavram ve teorilerin analiz edilip açıklandığı bir disiplindir. Bu görüşe göre, terimlerin ve anlatımların bilimsel kullanımdaki anlamlarının netleştirilmesi gerekmektedir. Dördüncü görüşe göre bilim fel-

KAYNAKÇA

- Acar Vanleene, S. M. (2012). Wilhelm Dilthey'da anlama' üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 52(1), 155-168.
- Acun, N., Kapıkıran, Ş. & Kabasakal, Z. (2013). Merak ve keşfetme ölçeği II: Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16(31), 74-85.
- Ağlarcı, O. & Kabapınar, F. (2016). Kimya öğretmen adaylarının bilime ve sözde bilime ilişkin görüşlerinin geliştirilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 248-286.
- Aka, İ. & Turan, İ. (2018). Sunuş. *Bilimsel araştırmanın mantığı* içinde (ss.15-21), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Akbıyık, C. (2002). Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akgün, A. E., Keskin, H. & Günsel, A. (2005). Bilgi ekonomisi kapsamında teknoloji transferinin bilgi transferine dönüşümüne dair bir literatür taraması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(1), 227-242.
- Akgün, A. E. & Polat, V. (2011). Teknoloji belirsizliği, pazar belirsizliği ve rekabetçi dalgalanma ekseninde yüksek teknoloji pazarlaması: Kavramsal bir çalışma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(21), 29-36.
- Akgün, S. (2009). Karl Popper'ın tarih, toplum ve siyaset felsefesi üzerine görüşleri. *FLSF-Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 59-76.
- Akgün, Z. (2015). Sınıf öğretmenlerinin bilimin doğasına yönelik görüşleri: Söke ilçe örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Akinoğlu, O. (2003). Bir eğitim değeri olarak eleştirel düşünme. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(3), 7-26.
- Akkuş, A. (2005). Desiderius Erasmus ve Martin Luther'in reform görüşlerinin Avrupa kültürel birliği bağlamında değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Yalçın, Ş. (2001). Kuhn ve bilimsel relativizm. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 6, 1-11.
- Yalçınkaya, A. (2014). Bilim felsefesinde belirlenimcilik tartışmaları: Eleştirel gerçekçi bir giriş. *Bilgi Dergisi*, 28, 1-21.
- Yalçınkaya, M. M. (2019). Karl Popper felsefesinde bilimsel bilginin doğrulanabilirliği ve yanlışlanabilirliği ilkesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yalçınkaya, T. (2006). Bir ikilemin belirsizliğindeki bilim: Bilim insan için özne midir, nesne midir?. *Sosyoekonomi Dergisi*, 3 (3), 131-140.
- Yaldır, H. & Üner, A. (2009). Bilimsel ilerleme ve metot kavramı üzerine Karl Popper ve Thomas Kuhn. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4, 56-71.
- Yaman, S. & Yalçın, N. (2005). Fen bilgisi öğretiminde probleme dayalı öğrenme yaklaşımının yaratıcı düşünme becerisine etkisi. *İlköğretim-Online*, 4(1), 42-52.
- Yanık, A. (2008). Pozitivist modern bilimsel yaklaşımın eleştirisi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 7 (3), 79-82.
- Yapıcı, A. & Kayıklık, H. (2005). Dinsel eğilimle ön yargı ve hoşgörüsüzlük arasındaki ilişkiler üzerine psikolojik bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (1), 413-426.
- Yapıcı, M. (2005). Bilim ve bilim insanının nitelikleri, *Üniversite ve Toplum*, 5 (1), <http://www.universite-toplum.org/text.php?id=231?ref=hikayee.net>. Erşim Tarihi: 24.08.2016.
- Yardımcı, A. B. (2018). Bilimde sınır çizme problemi: Popper, Lakatos, Kuhn ve sonrası. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yardımcı, D. (2019). Thomas Kuhn'un paradigması ile Michel Foucault'nun epistememesi'nin karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.